

SLUŽBA BOŽJA

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST

GODINA X

MAKARSKA 1970.

BROJ 3-4

NOVI MISAL I ČASOSLOV

Kao što se predviđalo i očekivalo, novi se latinski »Missale Romanum« može već naručiti kod Libreria editrice Vaticana. Sav je u 1 svesku (teži 2 kg), tiskan na neprozirnom papiru, u formatu osmine (17x24 cm), ima 944 stranice i 14 slika u 1 boji. Vezan u platnu stoji 10.000 talij. lira, a u koži 15.000. Sadrži: Calendarium, Institutionem generalem Missalis Romani, Proprium de tempore, Ordinarium, Proprium sanctorum, Missas et orationes ad diversa et votivas, Missas defunctorum. Dakle, sve prema dosadašnjoj shemi, osim što Red mise nije tiskan između Velike subote i Uskrsa, kako je uostalom imalo najnovije izdanje staroga Misala. Na taj se način mi grafički ne kida velikim umetkom povezanost Vazmenog trodnevlja u koje, prema službenom tumačenju, spada i blagdan Uskrsa. K tome Red mise dolazi još više u sredinu Misala, što je najzgodnije.

Sadržajem je novi Misal vrlo obogaćen. Kao što je već bilo najavljeno, dva glavna ciklusa liturgijske godine (Božićni i Uskrsni, Talijani ih zovu: »i tempi forti«) imaju za svaki dan u Misi tri glavne molitve: Zbornu (Collecta), Nadarovima (Super oblata) i poslije pričesti (Post communionem), što su dosada imale samo korizmene Mise. Prefacijâ ima novi Misal tri puta više nego stari i tako je nađena sredina između davnih Sakramentarija, koji su imali posebnu prefaciju za svaku Misu, i staroga Misala kad je ad nauseam toliko puta ponavljao »obično predslovlje« (koje k tome uopće nije imalo glavnu oznaku prefacije) i u toliko nedjelja kroz godinu »predslovlje presv. Trojstva« (koje je bilo vrlo teško prevesti a puku razumjeti). Dakako, novi Misal ima sve Mise prema novom Rimskom kalendaru koji će, ako do zime izađe i novi Rimski časoslov, stupiti posve na snagu novom liturgijskom godinom 1970—71. U Misalu su i Mise svih »Memoria ad libitum«, a za svoje će se

propriumu pobrinuti svaka biskupija (bolje bi bilo: narod, pogotovo malen kao što je naš) i svaki red za se. Velike su promjene u votivnim Misama (u koje sada spada i kvatrna kao zahvala za primljene plodove) i u Misama za razne potrebe u kojima se ističu brojne Obredne mise u vezi s raznim sakramentima.

Mnogo toga nema u novom Misalu što smo bili naučeni u starom imati sve zajedno. Sva misna čitanja zajedno s pripjevnim psalmima bit će u posebnoj knjizi »Ordo lectionum Missae« sa samim indikacijama i naslovima perikopa, a očekuje da će biti tiskan latinski u cjelini. To nije važno, jer svi narodi priređuju Lekcionare na svome jeziku u više svezaka, kao što smo mi dobili zasad »Red čitanja«, Nedjeljna čitanja B, Zagreb 1969. Lekcionar je za čitača i misnika na ambonu, a Misal za misnika kod sjedišta i kod oltara, pa na taj način i knjige uočljivo dijele bogoslužje riječi i bogoslužje žrtve. Osim tih dviju knjiga trebat će i treća za Sveopću molitvu (Molitva vjernika) koja spaja oba dijela Mise. Taj bi priručnik možda mogao biti tiskan kao prilog Lekcionaru, što bi bilo praktično, ali bi se mnogo Sveopćih molitava moralo ponavljati u svim svescima Lekcionara.

U novom Misalu ima i dosta drugih promjena. Svaki misni obrazac ima samo dvije »misne pjesme«: Antiphona ad introitum i Ant. ad communionem, a i te zapravo ne spadaju na misnika nego na one koji ih izvode dok on dolazi k oltaru ili pričešćuje sebe i vjernike. Prema tome će se prevesti i izdati u posebnim knjižicama. Značajno je da se Ant. ad introitum sastoji od samog dosadašnjeg početnog versa ili verasa, a nema »Slava Ocu« ni retka prije toga. Latinski je tekst tih antihona uzet iz najnovijeg »Liber psalmodiarum«, što ga je po odredbi II vatic. sabora (Uredba o bogoslužju '91) priredila posebna Papinska komisija za izdanje nove Vulgate, u kojemu su ispravljene glavni nedostaci staroga latinskoga prijevoda a napušten onaj izrađen po naredbi Pija XII. Značajno je da u novom Misalu nema više Ant. ad offertorium, jer je sada iz obreda i popratnih molitava jasno da se radi zapravo samo o pripremanju darova. Taj je obred tako kratak da se može obaviti recitiranjem dotičnih kratkih molitava i usklika naroda, a gdje se vrši ophod ili skupljanje darova za žrtvu, neće biti teško naći prikladan psalam ili s vremenom sastaviti nove tekstove s obzirom na sam taj čin ili na značaj Mise.

Poželjno je dakle da oni kojima je povjereno što prije i dakako što bolje prevedu sve nove misne molitve i prefacije te ih izdadu sa svim ostalim što spada u Misal u novoj i, nadajmo se, ne preskupoj knjizi. Poseban je problem latinski Dodatak s 12 Misa, nekoliko prefacija i sve 4 Euharistijske molitve koji unaprijed moraju imati svi Misali na živom jeziku. Da se tim tekstom i prema tome većom cijenom ne opterećuje naš novi Misal, moglo bi se doznati kako će učiniti drugi narodi i onda valjda taj latinski Dodatak misalu tiskati posebno. U svakom slučaju taj Dodatak moraju imati sve crkve jer će se uz sadašnja putovanja i seobe teško naći crkva u kojoj neće barem jedan put misiti svećenik koji ne zna naš jezik i zbog čega je i naređen taj Dodatak. A možda bi se taj Dodatak latinski mogao dobiti iz inozemstva.

* * *

Kad nam je ova godina donijela novi Misal, ima nade da će ona prije svog svršetka ugledati i potpuno novi Časoslov na latinskom jeziku. Predradnje su na njemu uglavnom već obavljene. Zna se njegova obnovljena struktura, prema saborskoj Uredbi 89, a tako i razdioba Psalterija na četiri tjedna. Pred dvije su godine izdani »Hymni instaurandi Breviarii Romani« i ispravljenim dosadašnjim i unesenim mnogim novim himnima prema br. 93. spomenute saborske Uredbe. Isto tako je određeno jedno biblijsko čitanje sa svojim responsorijem za »Officium lectionis« (dosadašnji Matutin) svakog dana. Taj će se dio Časoslova moći obaviti bilo kada preko dana, a u slučaju da se time časoslov ne započne ujutro, onda će se Invitatorij s Ps 94. moliti na početku Jutrenje (dosadašnjih Lauda). Iz Misala će se sada uzeti molitve koje spadaju i u Časoslov, a sastavljene su i posebni zazivi za razne potrebe koji će se moliti u Jutrenji i Večernji. Najviše je posla bilo oko izbora patrističkog čitanja s njegovim responsorijem za spomenuti »Officium lectionis« prema br. 92 b i c Uredbe. Tu su stručnjaci iz patristične riznice sakupili toliko blaga da ga je vrlo teško rasporediti. Dosada je to učinjeno za Božićni i Uskrsni ciklus uključivši i sve svece koji dolaze u to vrijeme. Nedavno je raznovrsnim stručnjacima po cijelom svijetu poslan omašan svezak od 424 stranice »Lectioes patrum et lectiones hagiographicae pro Officio divino« na koji svatko

može poslati svoje primjedbe do kraja svibnja. Kolik je posao obavilo Vijeće za provedbu saborske Uredbe o bogoslužju i sada nastavlja posebna Komisija unutar Zbora za bogoštovlje, vidi se što knjiga nosi na sebi oznaku: Schemata, n. 349, De Breviario, 93. Kako je rečeno, u knjizi je samo polovica patrističnog Lekcionara koji će se unijeti u novi Časoslov.

Naše će čitatelje zanimati nešto potanje o predloženim čitanjima. U Uvodu je rečeno kako je bio potreban novi izbor zbog pretjerane alegorije nekih dosadašnjih čitanja (izričito se spominje Augustinovo o broju »triginta et octo« i tumačenje »non est mendacium, sed mysterium«). Posao se otegao jer je glavni suradnik, poznati patrolog, M. Pellegrino postao torinskim nadbiskupom. Kod rada su se držali ovih načela: 1) Pružiti florilegij podjednako od istočnih i zapadnih otaca i pisaca. 2) Uz pretežno starije pisce uzeti su u obzir i srednjevjekovni te neki noviji. 3) Mjesto prečestih moralnih nagovora dati prednost doktrinalnim stranicama i koje bolje odgovaraju suvremenom religioznom osjećanju. 4) Budući da će se tekstovi prevesti na žive jezike, uvršteni su i neki teški, npr. sv. Hilarija, a nisu drugi koji bi u prijevodu mnogo izgubili, npr. sv. Bernarda. 5) Glavni je kriterij bio da su tekstovi birani po njihovoj pastoralnoj vrijednosti: jer tu »pastiri govore pastirima« za njihov duhovni život i pastoralnu službu. Tko se pozabavi predloženim čitanjima, morat će priznati da su priređivači skoro uvijek bili vrlo sretne ruke.

Za dva glavna ciklusa predloženo je 226 čitanja, a svako je veličine otprilike kao tri osrednja u starom Brevijaru. Ima kraćih, ali ima i dužih. Toliko ih je za nekih 150 dana (Od Adventa do Gospodnjega krštenja i Od Pepelnice do blagdana presv. Trojstva), jer neki dani imaju dva patristička čitanja, od kojih je jedno ad libitum, ili je na kraju pojedinog vremena dodano nekoliko čitanja ad libitum. Najviše ih je od ovih pisaca: Ambrozije 6, Augustin 35, Ćiril Aleks. 8, Ćiril Jeruz. 5, Fulgencije 7, Grgur Naz. 6, Grgur Nis. 5, Hilarije 5, Krizostom 8, Irenej 8, Lav Veliki 14, Maksim Turinski 6. Od novijih su zastupani s 1 čitanjem, svi ad libitum: Charles de Foucauld, Franjo Saleški, R. Guardini, Marmion, Merton, Newman, a i dvije ženske, skoro učiteljice: Katarina Sienska i Terezija Avilska. Iz tri-dentskog je koncila uzeto 1 čitanje ad libitum, a iz II vaticanskog 8 od kojih 3 ad libitum.

Osim toga je u knjizi predloženo devedesetak čitanja za svetačke dane koji spadaju u ta dva liturgijska vremena. Većina je od njih ad libitum, a svako ima ispred sebe najvažnije biografske podatke o dotičnom svecu i poslije čitanja zgodno odabrani responsorij. Biografski se podaci ne čitaju, a predložena su čitanja uzeta ili iz djela dotičnih svetaca, ili iz propovijedi drugih o njima, ili iz papinskih govora prigodom njihove kanonizacije, ili iz drugih izvora. Nekoliko primjera: na dan sv. Andrije iz govora sv. Bernarda, na dan sv. Franje Ksaverskog iz njegovih pisama sv. Ignaciju, na dan sv. Ivana Damasc. (4—XII) iz njegova djela »De fide orthodoxa«, na dan sv. Ambrozija iz njegova života što ga je napisao Paulin, na dan sv. Ivana Boska iz jedne njegove poslanice subraći, na dan sv. Pavla Miki i drugova (6—II) iz govora Pija IX, na dan sv. Ćirila i Metoda (14—II) iz poslanice pape Ivana VIII moravskom knezu, na dan sv. Polikarpa iz autentičnog izvještaja o njegovom mučeništvu, za dan sv. Franice Rimske čitanje je sastavljeno nanovo itd. Sve u svemu, brevijarska čitanja koja su bila najviše osporavana najviše su i pridobila. Tu je skoro sve novo, dok je za nedjelje i dane u tjednu ponešto uzeto i iz starog Brevijara.

One kojima je povjereno čeka velik i težak posao prevođenja svih tih čitanja, a i barem još toliko njih za ostale dane u godini. Bilo bi dobro da se to započne što prije, a isto tako i prijevod novih himana kao i usklađivanje prijevoda M. Pavelića dosadašnjih himana s njihovim novim, zapravo starim oblikom. Svećenici, naročito mlađi, naše redovnice a i mnogi od vjernika žele da u ruke dobiju prijevod novog Časoslova u što moguće kraćem roku nakon što iziđe latinski. Patristička čitanja imaju svoje naslove, a u prijevodu bi možda bilo dobro za razumijevanje i razmišljanje donijeti i kratke napomene koje bi tumačile teža mjesta. Bilo bi vrlo korisno kad bi se kod nas našlo što više sposobnih ljudi, voljnih da pomognu kod toga posla te da poslije novog Misala što prije dobijemo i prijevod čitavog novog Časoslova.

M. Kirigin